

Ю. Осадча, канд. філол. наук, докторант
 Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України, Київ

КАНОН И АПОКРИФЫ ИСТОРИЧЕСКОЙ ПРОЗЫ В ЯПОНИИ

В статье освещены в диахроническом срезе особенности разновидностей исторической прозы в Японии от периода формирования исторического сознания и появления ранних литературных памятников (VIII в.) до зрелого средневековья. Рассмотрен основной методологический базис японской летописной традиции и жанры исторической прозы (начиная от официальных историй сэиси и до художественных произведений рэкиси-моногатари). В центре внимания находятся методы создания исторического знания и познания, пути и формы их трансформации.

Ключевые слова: канон, апокрифы, историческая проза.

Iuliia Osadcha, PhD in philology, doctoral student
 Taras Shevchenko Institute of Literature, NAS of Ukraine

CANON AND APOCRYPHA OF HISTORICAL PROSE IN JAPAN

This article presents in diachrony particulars of historical literature in Japan from the period of the formation of historical consciousness and the rise of the earliest literary works (VIII c.) to the Middle Ages. The methodological basis of writing the historical chronicles and fiction (from the official history's works seishi to works of fiction rekishi-monogatari) in Japan is considered. The methods of creating historical knowledge and different forms of its transformation are described.

Keywords: canon, apocrypha, historical prose.

УДК 82-1/-9 (081.1) (581) Лу Сінь

Д. Харишин, асист.
 Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ЗБІРКА ЛУ СІНЯ "ДИКІ ТРАВИ" В ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІЙ КРИТИЦІ: ПАРАДИГМА НАУКОВИХ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ

Статтю присвячено аналізу наукових інтерпретацій збірки "Дикі трави" відомого китайського письменника Лу Сіня (1881-1936) у працях китайських (Цянь Сінцунь, Лю Дацзе, Лі Субо, Цюаньлін та ін.) та зарубіжних (Вільям Шульц, Чарльз Альберт, Лі Оуфань, Ся Цзі'ань та ін.) науковців. Виявлено сутнісні відмінності в їхніх висновках щодо тематики, проблематики, художньої палітри поезій у прозі збірки, що зумовлене різними підходами до вивчення творчої спадщини Лу Сіня в Китаї та за його межами. У статті відзначені також спільні висновки науковців про високу художню вартість збірки.

Ключові слова: літературознавча критика, парадигма наукових інтерпретацій.

Поезії в прозі Лу Сіня, які увійшли до збірки "Дикі трави" (《野草》, 1927) – це важливе творче надбання як самого письменника, так і нової китайської літератури в цілому. Вони стали не лише визначною подією у процесі формування жанрової парадигми новітньої літератури Китаю, але й знаковим явищем у творчій біографії Лу Сіня. Збірка "Дикі трави" в жанровому плані була новаторською, вона відрізнялася від творів, написаних у попередні роки (зокрема тих, які увійшли до реалістичних збірок "Поклик" (《呐喊》, 1923) і "Блукання" (《彷徨》, 1925).

Дослідження поезій у прозі Лу Сіня почалося відразу після виходу збірки. Офіційні коментарі з'явилися в 1928 році, коли Лу Сінь взяв участь в обговоренні "революційної літератури" (革命文学), з виходом статті відомого фахівця з історії літератури, літературного критика Цянь Сінцуня (钱杏邨, 1900-1977) "Епоха А-К'ю, що померла" (《死去了的阿Q时代》) та статті письменника Лю Дацзе (刘大杰, 1904-1977) під назвою "Поклик, Блукання і Дикі трави" (《呐喊与彷徨与野草》). Під час обговорення, ліга лівих письменників (Ліга лівих письменників Китаю (左翼作家联盟) – організація китайських пролетарських літераторів (прозаїків, драматургів, поетів, критиків). Заснована у 1930 році в Шанхаї Лу Сінем і Цюй Цюбо; об'єднувала більше 50 письменників (Мао Дунь, Фен Сюефен, Тянь Хань, Ся Янь та ін.). Члени ліги закликали письменників вивчати дійсність, боролися за створення масової, доступної для народу літератури, знайомили китайського читача з творами російських та радянських письменників (М. Горького, О. Фадєєва, О. Серафимовича) [1]), які належали до літературної асоціації "Творчість" (创造社) та "Сонце" (太阳社) здійснили напад на Лу Сіня у своїх полемічних есе. Вони стверджували, що думки Лу Сіня відстали від "революційної ери", а від-

так він не може належати до когорти "революційних письменників" [4, с. 76].

"Дикі трави" стали основним об'єктом їхньої критики. Показовими є зауваження Цянь Сінцуня, викладені у праці "Епоха А-К'ю, що померла". Навіши кілька прикладів з числа поезій у прозі збірки, Цянь Сінцунь зробив висновок про те, що як тільки розгортаєш книгу "Дикі трави", "холодна атмосфера дає почуття пригнічення, немов ступаєш на темну та жахливу дорогу древності", і далі: "якщо це не зображення страждань людського життя, так їх темної та невизначеної долі; якщо це – не жорстоке вбивство, то це – внутрішнє протистояння суспільству; якщо це – не загибель надії, то це – знищення людського життя; якщо це – не вбивство духа, то це – покління мріям; якщо це – не прокляття людини на смерть, то це – показ демонізму людської природи... все це може вивести молодих людей на шлях знищення і викопати багаточисельні могили для молоді, яка слідує за ним [7].

Цянь Сінцунь визнає незвичність тематики, похмуру атмосферу та жахливі картини деяких поезій у прозі, щоб показати, так звану, відсталість поглядів та думок Лу Сіня, не досліджуючи при цьому всю глибину їхнього змісту. За словами критика, у "Диких травах" Лу Сінь чітко говорив, що "майбутнє – це могила". Відповідно до ідей лівих теоретиків, революційна література повинна зображувати визначальні тенденції та фактори доби і повинна мати позитивний, оптимістичний та прогресивний характер. Будь-які елементи страждання, такі як песимізм, розчарування, неприпустимі в революційній літературі, однак вони повною мірою знайшли своє втілення у збірці "Дикі трави", що й спричинило обурення літературних критиків. Радикальні думки Цянь Сінцуня у наш час визнані помилковими. Тим не менш, вони проливають світло на те, що мотиви збірки "Дикі трави" (темнота, смерть, почуття пустоти, відчаю, розчарування та похмурих настроїв) пронизують усю книгу.

На відмінну від Цянь Сінцуна, Лю Дацзе у своїй праці "Поклик, Блукання й Дикі трави", коментуючи збірку "Дикі трави", не виражав ні захоплення, ні засудження, визначаючи справжню вартість книги. Говорячи про всі три збірки Лу Сіня: "Поклик", "Блукання" і "Дикі трави", Лю Дацзе визнає Лу Сіня справжнім письменником-реалістом з багатим життєвим досвідом, майстром використання гострої сатири та іронії. Він дає таку справедливу оцінку трьом збіркам: "Прочитавши три збірки Лу Сіня, ми можемо говорити про звернення до реалістичного методу в художній творчості. Лу Сінь спостерігає і досліджує людські життя. Він не проповідник гуманістичних ідей, і не керує життям суспільства. У нього проникливий погляд. Він викриває невидимі звичайному оку негативні риси китайців. При цьому Лу Сінь не критикує і не повчає, а лише відкриває перед очима читача огидні риси людей китайського суспільства" [9, с. 275].

Наприкінці 1929 року суперечки і дискусії між Лу Сінем та літературними асоціаціями "Творчість" і "Сонце" закінчилися. Зі створенням Ліги лівих письменників розпочинається новий етап у дослідженні збірки Лу Сіня "Дикі трави".

Критик, який перший визнав цінність "Диких трав", був дослідник історії сучасної китайської літератури Лі Субо (李素伯, 1907-1937). У своїй книзі "Дослідження есе" (《小品文研究》), надрукованій у 1932 році, автор зробив аналіз поезій у прозі збірки Лу Сіня ("Осіньна ніч", "Чарівна казка", "Сніг", "У потьмянілих плямах крові") і зазначив, що "Дикі трави" – колекція надзвичайно поетичних есе, це дорогоцінний та рідкісний подарунок письменника, який заслуговує на особливу увагу. "Це дивовижне цвітіння у похмурому саду китайської літератури та мистецтва. Точно так, як намальовано на обкладинці цієї маленької книжечки, між сірим, темним небом та землею, з'являється декілька штрихів зеленої трави, такої приємної та милої для ока... ми лише споглядаємо цю красу, але не можемо сказати, у чому вона полягає... [10, с. 112-113].

Лі Субо вперше порівняв "Дикі трави" із збіркою поезій "Квіти зла" ("Les Fleurs du mal") Шарля Бодлера. Лі Субо писав: "Читаючи поезію в прозі Лу Сіня мимоволі згадуєш Бодлера і його майстерно відточені, чарівні "Маленькі поезії в прозі"" [10, с. 114]. Лі Субо зазначав, що збірка "Дикі трави" Лу Сіня, так само, як і "Квіти зла" Ш.Бодлера, не призначені для вивчення неосвіченими, темними людьми, лише мудрі читачі можуть осягнути їхню справжню та незвичайну силу. Адже збірка "Квіти зла" Ш.Бодлера, так само як і "Дикі трави" Лу Сіня, фокусувала в собі не лише суперечності епохи, а й протиріччя самого Бодлера. Та інтелектуальна й естетична цінність збірки "Дикі трави", яка визнана сьогодні, не була до кінця зрозумілою на ранньому етапі дослідження.

Дослідження збірки "Дикі трави" після смерті Лу Сіня.

Після смерті Лу Сіня вивчення поезій у прозі збірки "Дикі трави" продовжувало привертати увагу багатьох дослідників. Після 1936 року з'явилися статті, наукові праці, присвячені більш глибокому дослідженню й аналізу поезій у прозі, художній майстерності "Диких трав", визначенню наукової та історичної цінності не лише збірки, а й всієї творчості видатного письменника епохи – Лу Сіня.

Через 9 років після смерті Лу Сіня, у вересні 1945 року, китайський письменник і літературний критик, Цюаньлін (荃麟), у журналі "Національна мова" (《国文杂志》) під редакцією Є Шентао (叶圣陶, 1894-1988) і Сун Юньбіна (宋云彬, 1897-1979), надрукував

працю ""Дикі трави" Лу Сіня" (《鲁迅的〈野草〉》), яка належить до одного з найбільш вагомим і значущих досліджень присвячених "Диким травам". Автор відзначив велику вартість збірки, зазначив, що "своїм гострим пензель Лу Сінь пронизує найбільш вразливі місця китайського народу, анатомує його". У "Диких травах" звучить ненависть, гнів, обурення, біль відчаю, а також віра й надія Лу Сіня [11].

У жовтні 1946 року з'явилося дві праці: ""Дикі трави" пана Лу Сіня" Ду Цзицзіна (杜子劲) та "Обговорення "Диких трав". З нагоди десятиліття з дня смерті пана Лу Сіня" Лю Сюевея (刘雪苇). У своїх дослідженнях автори відзначили високу художню майстерність письменника, важливе місце "Диких трав" у розвитку сучасної літератури та її повчальне значення. Так, Ду Цзицзін висловлюючи свої враження від знайомства з "Дикими травами", писав: "Це збірка поезій у прозі написана сучасною мовою. В них звучать сучасні ідеї, описується відчай і надія, які мають місце в сучасному суспільстві. Ми чітко чуємо "самотній крик" письменника. Прочитавши поезії в прозі збірки, ми не підємо "блукати у п'ятмі де немає прихистку", ми зрозуміли що "раб" ніколи не виправиться, ми будемо, сповнені "надії", слідувати за "сміливим бунтівником", "стійким воїном" Той, хто мчався щодоху серед льодяних гір і врятував полум'я, зігрів наше серце і тепер воно постійно палатиме, адже ця людина пробудила нас свої теплом" [9, с. 315].

Із заснування Китайської Народної Республіки (1 жовтня 1949 року) кількість та науковий рівень результатів досліджень "Диких трав" значно зростає. Критика збірки багатьох дослідників відзначається ідеологічним спрямуванням. Поезії в прозі "Диких трав" розглядалися в межах революційної боротьби.

У 1954 році з'явилася праця Вей Цзюньсю (卫俊秀, 1909-2002) – "Дослідження "Диких трав" Лу Сіня" (《鲁迅〈野草〉探索》). Це перше літературознавче дослідження, присвячене виключно цій збірці. Автор проаналізував 23 поезії в прозі. Він говорив, що розкриття важливості та багатозначності кожної з них, можливе лише завдяки паралельному дослідженню багатьох інших важливих праць Лу Сіня (мемуарів, публіцистичних статей, листів та ін.).

У передмові до книги Вей Цзюньсю, Чжан Юй (张禹, 1922-2011), зазначив що період, коли була написана збірка "Дикі трави", був кульмінаційним у кар'єрі письменника, адже саме тоді Лу Сінь за допомогою літератури перейшов від ідеологічної критики до відчайдушної боротьби [12, с. 4-5]. На думку Чжан Юя, не залежно від того, який матеріал використовується в "Диких травах", це ні в якому разі не "песимістичний твір", а "революційна лірична поезія боротьби" проти насильства [12, с. 7].

У 1956 році, з нагоди двадцятої річниці з дня смерті Лу Сіня, Фен Сюефен (冯雪峰, 1903-1976), учень та послідовник письменника, видав книгу "Роздуми про "Дикі трави" (《论〈野草〉》). Фен Сюефен розділив 23 поезії в прозі збірки на три категорії: до першої категорії увійшли "Осіньна ніч" та шість інших, які вважаються, "здоровими" (健康), "позитивними" (积极) та "бойовими" (战斗) поетичними творами, та все ж містять "елементи песимізму". До другої категорії належать п'ять поезій у прозі, які мають "гостро сатиричний характер" (尖锐讽刺的作品). Третя категорія, до якої увійшли решта одинадцять оповідань, як говорить Фен Сюефен, "точно передають почуття пустоти та розчарування письменника, а також думки письменника, сповнені глибоких протиріч" [13, с. 15]. Фен Сюефен був першим,

хто дійшов висновку, що ідейна основа "Диких травах" – це "протириччя між песимістичним та оптимістичним настроєм, або між ідеальним і реальним", це "протириччя між надією і відчаєм" [13, с.31]. Сюефен, визначаючи деякі поезії в прозі, як "здорові, позитивні та бойові", вказує і на пригнічений настрій в інших мініатюрах.

Наприкінці 1950-х – на початку 1960-х років, Сю Цінвен (许钦文, 1887-1984), ще один з учнів та послідовників Лу Сіня, написав декілька статей, в яких заперечує будь-який "песимізм чи скептицизм" у "Диких травах". Він стверджував, що "не повинно бути жодних сумнівів у тому, що бойовий дух збірки дуже яскравий та запальний, і це очевидно" [14, с. 32-33]. Сю Цінвен прагнув показати те, що "бойовий дух" Лу Сіня, котрий сповнює "Дикі трави" набагато сильніший, ніж у збірці "Блукання". Не досліджуючи тематику та мету написання "Диких трав", а виходячи чи змісту, художніх прийомів, стилю та тональності поезій у прозі збірки, Сю Цінвен прагнув довести, що "Дикі трави" – це революційна та сповнена оптимізму збірка, в якій простежується безсмертний бойовий дух, адже вона є витвором "великого революціонера" Лу Сіня із соціальними та ідеологічними детермінантами, характерними для епохи воєначальників. Таким чином, можемо побачити, що Сю Цінвен дотримується суто політичної інтерпретації збірки.

З 1980 року, після закінчення "культурної революції" (文化大革命 (Об'єктивним змістом "культурної революції" (1966–1976) в Китаї було знищення традиціоналізму й створення конфлікту поколінь. У роки "культурної революції" повністю припинилося видання художньої літератури і переважної більшості журналів, закрилися театри і музеї. Була знищена велика частина культурної спадщини китайського (зруйновано і спалено тисячі древньокитайських пам'яток, книг, картин, храмів) та інших народів.), 1966–1976 р.), збірка "Дикі трави" привертає ретельну увагу науковців. Було видано п'ять спеціалізованих досліджень, ряд наукових есе, надруковано велику кількість статей. З'явилися роботи Мін Каншена (闵抗生, 1937) "Маленькі квіти на межі пекла" (《地狱边沿的小花》, 1981), Сю Цзе (许杰, 1901–1993) "Коментарі до "Диких трав"" (《〈野草〉诠释》, 1981); Ши Шанвена (石尚文) й Ден Чжунцяна (邓忠强) "Короткий аналіз "Диких трав" (《野草浅析》, 1982); Сун Юйши (孙玉石, 1935) "Дослідження збірки "Дикі трави" (《野草研究》, 1982); Ван Цзіпена (王吉鹏) "Дослідження "Диких трав" (《野草论稿》, 1986) та ін.

"Дослідження збірки "Дикі трави" Сунь Юйши можна розглядати як канонічну працю того періоду. В ній всебічно та комплексно досліджується зміст, форма, художні особливості збірки, а також подається змістовний виклад усіх досліджень "Диких трав", які з'являлися у період з 1920 по 1970-ті роки. Однак, загальний огляд досліджень збірки у 1980-х роках показує, що вагомим відкриттям чогось по суті нового у збірці, не відбулося. Продовжували відстоювати "войовничий дух" та "суспільні докори" у "Диких травах" [8, с. 8].

Із збільшенням досліджень збірки "Дикі трави" у 1990-х роках, навіть досвідчені вчені почали переглядати свої попередні точки зору, намагалися "переосмислити" "Дикі трави". Так, наприклад, Сунь Юйши у 1996 надрукував декілька статей "Переосмислення "Диких трав"" (《〈野草〉重释》) у журналі "Дослідження Лу Сіня" (《鲁迅研究月刊杂志》). Та, на жаль, його "переосмислення" не відкривало якихось вкрай нових поглядів. В цілому, у 1990-ті роки більшість праць зосере-

джувалися на дослідженнях в межах однієї чи декількох поезій у прозі або розглядали окремі аспекти збірки.

Дослідження збірки "Дикі трави" поза межами Китаю.

З 1950 року "Дикі трави" стають об'єктом дослідження за кордоном. Вільям Рудольф Шульц (William R Schultz) у 1955 написав своє дисертаційне дослідження на тему "Лу Сінь: роки творчості" ("Lu Hsün: The Creative Years"), в якому лаконічно, проте глибоко прокоментував його поезії в прозі. Він писав: "Дикі трави – це зовсім інша справа. Це напівпоетичні, напівкритичні коментарі та погляди письменника на різноманітні події, які відбувалися у Пекіні в період з 1924 по 1926 роки, що не характерно прозовим художнім творам. Їх не можна віднести до жодного із поширених літературних жанрів, вони різняться за формою, настроєм, манерою викладу та загальним художнім ефектом. А особливий критичний дух збірки, переконує в тому, що поезії в прозі вийшли з-під пера Лу Сіня, проте, порівнюючи їх з короткими оповіданнями, можна простежити сумний настрій цих поетичних мініатюр, в яких передається і сподівання, і віра письменника і, в той же час, його відчай, що є не характерним для інших художніх творів Лу Сіня" [5, с. 293-294].

Вільям Шульц особливу увагу приділяє дослідженню символіки та поетичного стилю "Диких трав". Він доводить, що майже кожна мініатюра виростає з позитивних та прагматичних переконань, але настроїв, у якому вони написані, був з відтінком невпевненості, нерішучості та відчаю. [5, с. 294].

Інші коментарі збірки знаходимо у книзі тайваньсько-критика Ся Цзі'аня (1916–1965) "Брама темряви" ("The gate of darkness"), у якій один розділ присвячено розгляду похмурих думок письменника, а також його художньої майстерності. Ся Цзі'ань досліджує соціально-культурну генезу "темряви" у творчості Лу Сіня, використовуючи збірку, як доказ впливу на нього традиційної китайської культури. Він називає "Дикі трави" "геніальною поезією" з "особливим інтересом" та "сильним емоційним напруженням" [4, с. 150]. Дослідник високо оцінив мову "Диких трав", наголошуючи на тому, що "Лу Сінь використав байхуа так, як ніхто раніше, як навіть найкращі класичні письменники не намагалися писати мовою *веньянь*" [4, с. 151]. У цьому розумінні, він називає Лу Сіня "справжнім сучасним письменником".

У 1972 році Чарльз Альберт (Charles J. Albert) виступив із доповіддю під час обговорення збірки "Дикі трави" на щорічному зібранні Асоціації з питань Азійських досліджень у Нью-Йорку. Її було надруковано у 1976 році. Це була важлива та актуальна стаття, де автор, за його ж словами, намагався "пробудити інтерес до поезії в прозі Лу Сіня" [3, с. 1–2]. У своїй статті він виражає незадоволення дослідженнями збірки на материковому Китаї. Зазначав, що у багатьох критичних роботах йдеться про деяку ворожість та певне почуття невдоволення. Багато хто розцінює думки та почуття, виражені у збірці, парадоксальними, суперечливими і, головним чином, гнітючими [3, с. 2]. За відсутності сучасних досліджень він прагнув змінити попередні погляди та думки відносно "Диких трав".

З 1950-го року почали виходити друком дослідження збірки "Дикі трави" японських вчених. Також з'явилося два повних переклади японською мовою, зроблених Такеучі Йосімі (竹内好 Takeuchi Yoshimi, 1910-1977) та Ікура Шохей (飯倉照平 Ikura Shohei, 1934) [15, с. 79]. Погляди японських дослідників дещо співпадають з поглядами китайських вчених. У 1991 році в Японії надрукували колективну працю "Повний аналіз збірки Лу Сіня

"Дикі трави" (《鲁迅〈野草〉全释》). Хоча в цілому це дослідження суголосне поглядам Лі Хеліна та Сун Юй-ши, та все ж тут виокремлюється декілька нових точок зору, які варті уваги. Автор Катаяма Томуюкі (片山 智行, 1932) звертає увагу на зв'язок між мотивом творення (composition) "Диких трав" та певних важливих подій в особистому житті Лу Сіня, зокрема, розрив стосунків із молодшим братом Чжоу Цзоженем та його романтичні стосунки із студенткою Сю Гуанпін [15, с. 56-57].

Тайванський професор Лі Оуфань (李歐梵, 1939, англійське ім'я Leo Ou-fan Lee) у своїй праці "Голос із залізного будинку" ("Voices from the iron house ") присвятив цілий розділ збірці "Дикі трави". Його концепція щодо особливостей тематики "Диких трав" (як видно із назви розділу "Глухий кут між надією та відчаєм" ("The impasse between Hope and Despair"), була викладена у його попередній статті під назвою "Сумні думки Лу Сіня: Надія та відчай у "Диких травах"" ("The tragic visions of Lu Xun: Hope and Despair in Wild Grass"), яка була представлена на пленарній дискусії, присвяченій Лу Сіню у 1974 році. Що стосується "Диких трав", автор трактує цю збірку як "літературну кристалізацію його похмурого настрою та агонії душі, які містять у собі вигаданий (сюрреалістичний) світ підсвідомості" [6, с. 89]. Лі Оуфань заявляє, що *поезії в прозі* збірки показують не лише незадоволення соціальним оточенням, а також, що є набагато важливішим, чітко окреслюють його внутрішню напругу яка, звичайно ж, виходить за реалістичні межі політичної діяльності та ідеології" [6, с. 91]. Аналізуючи *поезії в прозі* збірки "Дикі трави", професор простежив інтелектуальні та психологічні лабіринти глибоких роздумів письменника, і розмістив на різних рівнях деякі особисті хворобливі почуття, такі як біль, невпевненість у собі, песимізм та нігілізм у *поезіях в прозі*, котрі були проігноровані багатьма китайськими інтерпретаторами того ж часу, коли була надрукована праця Лі Оуфаня у 1987 році. Його книга справила глибокий вплив на вивчення збірки в 1990-х роках і заклала міцний фундамент для подальших комплексних досліджень.

Останні десять років свого життя, Лу Сінь переважно займався написанням різноманітних есе. У зв'язку з цим, Вільям Шульц вказав на те, що 1926 рік (тобто рік закінчення роботи над "Дикими травами") знаменує завершення художньої творчості Лу Сіня. "Якщо ми можемо сказати, що збірка "Поклик" піднесла Лу Сіня до першого піку слави та принесла всенародне визнання, то збірка "Дикі трави" – це пік його літературної творчості, яка ще більше зміцнила репутацію Лу Сіня як великого сучасного письменника Китаю" [5, с. 160].

У "Передмові до англомовного перекладу "Диких трав"" (《野草》英文译本序) Лу Сінь розповів про справжні мотиви написання багатьох ліричних мініатюр, та все ж вони не дають змогу повністю розкрити справжній зміст *поезій у прозі*, в яких завуальована символічна мова розкриває головну суть психологічного феномену, тому що головним задумом "Диких трав" є прагнення якнайповніше передати психологізм. Ван Фужень (王富仁, 1941) зазначив, що "Дикі трави" – це не лише реалістичні мініатюри, головним у яких є викриття об'єктивного світу, а ще й зображення особистих настроїв та переживань Лу Сіня у ті часи [16, с. 154]. Лі Оуфань зазначає, що у "Диких травах" передано "сумний настрій та страждання" Лу Сіня, а символічне мистецтво "створює підсвідомий світ", який він використовує як засіб цілковитого звільнення духу. Він прагне переробити світ, змінити буденне життя. [6, с. 182]. Письменник і дослідник творчості Лу Сіня та його молодшого брата

Чжоу Цзоженя, Цян Ліцюнь (钱理群, 1939) зазначав, що у "Диких травах" показана "справжня" та "глибока" душа письменника, яка дає змогу розкрити його особисте життя та особливості індивідуальної мови: ""Дикі трави" належать лише Лу Сіню. Вони стали тим каналом, який познайомив мене з особистим життям письменника, виконцем у якому я розгледів душу Лу Сіня" [17, с. 18].

Після утворення КНР протягом десяти років у Радянському Союзі відбувалася активна публікація творів Лу Сіня. У Радянському Союзі, критики майже зовсім не приділяли увагу дослідженню "Диких трав". Та все ж, повний переклад його збірки з'явився у 1971 році. Серед радянських перекладачів Лу Сіня, зокрема окремих *поезій у прозі* збірки "Дикі трави", варто відзначити прізвища В.С. Колоколова, В.В. Петрова, Л.Д. Позднєвої, М.Т. Федоренко, В.М. Рогова, В.В. Васькова та ін. "Дикі трави" розглядалися разом із реалістичними ранніми збірниками, і по-суті не вирізнялися своїми змістовими особливостями. Радянський кітаєзнавець Петров В., як ми вже згадували раніше, зазначав, що "Дикі трави" за ідейним змістом близькі до збірки "Блукання", в оповіданнях якої головним було викриття негативних явищ дійсності, а внутрішній світ автора передається через глибоко індивідуалізовані переживання. Ейдлін Л. наголошував, що у "Диких травах" замість подій зображені душевні занепокоєння, біль, і, рідше, радість письменника [2, с. 23].

Таким чином, дослідження *поезій у прозі* Лу Сіня розпочалося з моменту виходу у світ збірки. Зокрема всі літературні критики визнають те, що "Дикі трави" відрізняються від написаних раніше художніх творів Лу Сіня, вказують на незвичність тематики, зазначають, що в ліричних мініатюрах відображені глибокі протиріччя, внутрішні переживання письменника. Однак, можна простежити деякі відмінності у поглядах китайських та іноземних дослідників щодо мотивів, а також почуттів і настроїв, переданих у даній збірці. Так, деякі критики (Цянь Сінцунь, Лю Дацзе та ін.) зазначають, що похмура атмосфера, жакливі картини деяких *поезій у прозі* дають почуття пригнічення, в них простежується печальний настрій, розчарування, відчай, душевна пустота та біль письменника, які пронизують усю збірку, прочитання якої може занастити молодих людей. Інші дослідники (Вей Цзюньсю, Чжан Юй, Сю Цінвен) дотримуються суто політичної інтерпретації збірки. Вони, виходячи зі змісту, художніх прийомів та стилю *поезій у прозі*, намагалися довести, що "Дикі трави" – це революційні та сповнені оптимізму ліричні мініатюри, просякнуті боротьбою проти насильства, наділені безсмертним бойовим духом. Західні літературні критики у своїх дослідженнях "Диких трав" головним чином зосереджували увагу на психологічному стані письменника, його глибоких роздумах. Вони відзначали, що настроїв, в якому написана збірка, приховує відтінок відчаю, болю, невпевненості, самотності.

Синтезуючи усі літературознавчі концепції, можна підсумувати, що в "Диких травах" звучить ненависть, гнів, обурення, біль відчаю, а також сподівання Лу Сіня на те, що *поезії у прозі* зможуть розкрити читачам його відчуття пустоти та розчарування, а також думки, сповнені глибоких протиріч. Дослідження "Диких трав" також засвідчують однакостайність літературознавців у визнанні високої художньої вартості збірки.

Список використаних джерел:

1. Лига левых писателей Китая [Электронный ресурс] // Большая Советская Энциклопедия. – Режим доступа : <http://bse.sci-lib.com/article070147.html>.

2. Эйдлин Л.З. О сюжетной прозе Лу Синя // Лу Синь. Повести и рассказы. БВЛ. Т. 162. М.: Художественная литература, 1971. – С. 5-30.
3. Albert C.J. Wild Grass, Symmetry and Parallelism in Lu Hsun's Prose Poems // Critical Essays on Chinese Literature / William H. Neihauer, Jr. ed. – The Chinese University of Hong Kong, 1976. – P. 1-29.
4. Hsia T.A. The gate of darkness: Studies on the Leftist Literary Movement / Tsi-an Hsia. – Seattle and London: University of Washington Press, 1968. – 268p.
5. Schultz, W.R. Lu Hsun: The Creative years / William Schultz. PhD dissertation, University of Washington, 1955. – 431p.
6. Voices From the Iron House: a Study of Lu Xun / by Leo Ou-fan Lee. – Bloomington: Indiana University Press, 1987. – 254p.
7. 钱杏邨. 死去了的阿Q 时代 [电子资源] // www.kotnation.com/thread-40876-1-1.html.
8. 孙玉石. 野草研究. – 中国社会科学出版社, 1982年. – 376页.
9. 孙玉石. 野草研究 / 孙玉石著. – 北京: 北京大学出版社, 2010年. – 366页.

10. 李素伯. 小品文研究. 李素伯著. – 南京: 江苏教育出版社, 1996年. – 187页.
11. 荃麟. 鲁迅的《野草》(1945年) [电子资源] / 鲁迅百科 // www.360doc.com/content/11/01/10/16/4900824_85504686.shtml.
12. 卫俊秀. 鲁迅《野草》探索. – 陕西师范大学出版社, 1989年. – 136页.
13. 冯雪峰. 论《野草》. – 新文艺出版社, 1956年. – 38页.
14. 许钦文. 野草初探 // 文艺报 / 文艺报编辑委员会. – 北京: 人民文学出版社, 1959. – 24期.
15. 鲁迅《野草》全释(日) // 片山智行著, 李冬木译. – 长春: 吉林大学出版社, 1993年. – 155页.
16. 王富仁. 中国鲁迅研究的历史与现状. 杭州: 浙江人民出版社, 1999. – 248页.
17. 钱理群. 《野草》里的哲学 // 钱理群文选——拒绝遗忘 / 理群钱. – 汕头: 汕头大学出版社, 1999. – 481页.

Надійшла до редколегії 07.10.13

Д. Харишин, ассист.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

СБОРНИК ЛУ СИНЯ "ДИКИЕ ТРАВЫ" В ЛИТЕРАТУРОВЕДЧЕСКОЙ КРИТИКЕ: ПАРАДИГМА НАУЧНЫХ ИНТЕРПРЕТАЦИЙ

Статья посвящена анализу научных интерпретаций сборника "Дикие травы" известного китайского писателя Лу Синя (1881-1936) в работах китайских (Цянь Синцунь, Лю Дацзе, Ли Субо, Цюаньлинь и др.) и зарубежных (Вильям Шульц, Чарльз Альберт, Ли Оуфань, Ся Цзи'ань и др.) ученых. Раскрыты существенные отличия в их выводах относительно тематики, проблематики, художественной палитры стихотворений в прозе сборника, обусловленных разными подходами к изучению творческого наследия Лу Синя в Китае и за его пределами. В статье также определены общие выводы ученых о высокой художественной ценности сборника

Ключевые слова: литературоведческая критика, парадигма научных интерпретаций.

D. Kharyshyn, teaching assistant

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

LU XUN'S "WILD GRASS" COLLECTION IN LITERARY CRITICS: THE PARADIGM OF SCIENTIFIC INTERPRETATIONS

The article is dedicated to analysis of scientific interpretations of "Wild grass" collection by famous Chinese writer Lu Xun (1881-1936) in research works of Chinese (Sintsun Qian, Liu Dajie, Lee Subo, Tsyuanlin, etc.) and foreign (William Schulz, Charles Albert, Lee Oufan, Xia Tsz'an etc.) scientists. Disclosed significant differences in their conclusions about the themes, problematics, artistic palette of prose poems collection, due to different approaches to the study of the creative heritage of Lu Xun in China and abroad. The article also defines the general conclusions of the scientists about high artistic value of "Wild Grass" collection.

Keywords: literary critics, paradigm of scientific interpretations.

УДК 821.510 Лу Ю + 294.3

Я. Шекера, канд. філол. наук, доц.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ БУДДІЙСЬКОГО СВИТОГЛЯДУ У ВІРШАХ ЖАНРУ ШИ СУНСЬКОГО ПОЕТА ЛУ Ю

Розкрито специфіку буддійського впливу на життя і творчість Лу Ю, проаналізовано низку віршів у жанрі ши. У буддизмі поет шукав зовсім не глибокого проникнення у джерела буття, він не прагнув пізнати буддійську істину; мета звернення до цього вчення – знайти заспокоєння для духу і тимчасово відійти від суєти тлінного світу. Лу Ю виливає свою печаль з приводу неможливості бути корисним Батьківщині (на чиновницькому терені), осмислює безповоротний відхід часу і вічну мінливість людського світу. Не дозволяючи собі повністю зануритися в даосько-буддійське самовдосконалення, Лу Ю жие ніби подвійним життям: активного громадянина і – внутрішньо – прихильника згаданих віровчень.

Ключові слова: буддійський світогляд, поезія, жанр ши.

Синкретизм традиційних китайських "трех учень", який почав складатися ще за часів Тан (618–907), досить яскраво відобразився у творчості митців доби Сун (960–1279). Сунські літератори, будучи здебільшого вихідцями з конфуціанських родин, увібрали даоські та буддійські ідеї, і Лу Ю – не виняток.

Творча палітра видатного державного діяча Лу Ю (陆游, 1125–1210) досить різноманітна: поет писав і про свої мандри Піднебесною, і про печаль від побаченого навколо; оспівував проводи друзів і навіть писав про бенкети. Та більшість його творів віддзеркалюють непоборне прагнення втекти, сховатися від світу – вони, безумовно, сприйняли вплив даосизму та буддизму (причому в "буддійських" віршах намагання відійти від метушливого світу передано не так явно).

Зацікавлення Лу Ю буддизмом досить поверхове, що тісно пов'язано з тогочасними віяннями. Як відомо, це вчення стало бурхливо розвиватися вже після епох

Хань та Вей (тобто з кінця III ст.): китайська інтелігенція глибоко вивчала буддійські сутри, спілкувалася з монахами, намагаючись проникнути в суть учення. Мислячі люди жили у просторі між чиновницькою ареною та монастирськими ідеями та ідеалами. З одного боку, вони були сповнені чисто конфуціанського горіння (Дао Конфуція як істинний шлях морального самовдосконалення, як сукупність морально-етичних норм) і намагання прислужитися Піднебесній, а з іншого – розмірковували про ефемерність буття, спрагло бажаючи забути в спокої у горах та лісах. Подібні віяння стали дуже поширеними за часів Тан і Сун. Проте інтелігенти обмежувалися лише поверховим холоднокровним спогляданням, вони не занурювалися в цю релігію фанатично, не дошукували суті. Прагнучи спокійнішого життя, вони лише намагалися визволити власний дух із круговерті сумної дійсності й політичної нестабільності. Серед сунської інтелі-